

ПІДПРИЄМНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ: ЗМІСТ ТА СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

А. Д. Молдаван

У статті аналізуються наукові підходи дослідників до визначення ключових понять «підприємництво», «підприємницька діяльність», «підприємливість», «підприємницька компетентність» і робиться спроба їх уточнення із урахуванням специфічних особливостей галузі фізичної культури і спорту. Стверджується, що рівень професійної придатності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту забезпечується наявністю цілісності загальноосвітніх і спеціальних знань, умінь, здібностей, спортивного і життєвого досвіду, здатності ризикувати задля подолання труднощів, спроможності знаходити оптимальні способи розв'язання проблем, котрі виникають під час виконання різних видів фахової праці. Ознайомлення з освітніми стандартами, освітньо-професійними програмами і навчально-методичними комплексами дисциплін професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі фізичної культури і спорту свідчить про недостатню дієвість навчально-методичного супроводу формування ключових навичок XXI століття і розвитку підприємницької компетентності. Підприємництво в галузі фізичної культури і спорту, за результатами аналізу наукових джерел, представлені автором, з одного боку, у соціальному плані, як конкретна сфера життя суспільства, що охоплює фізкультурно-оздоровчу, навчально-тренувальну, змагальну та інші види діяльності, а з іншого, – як діяльність, що їх забезпечує (фінансування, право, управління, розвиток матеріально-технічної бази комунікація, науково-дослідна робота, підготовка і перепідготовка кадрів). З економічної точки зору – як галузь невиробничої сфери, вид суспільно-корисної роботи, спрямованої на надання певного виду послуг. Зважаючи на це, актуалізується питання про підготовку фахівців в галузі спорту до підприємницької діяльності, зокрема, розвитку у студентів підприємницької компетентності. Відтак робиться висновок, що професійна компетентність і підприємницька компетентність фахівців у галузі фізичної культури і спорту забезпечує досягнення ними успіхів; постає як здатність до реалізації набутих знань, вмінь і навичок, накопичення досвіду у професійній і підприємницькій діяльності; уміння обирати засоби й способи підприємницької діяльності, адекватні конкретним обставинам місця й часу

Ключові слова: підприємництво, підприємницька діяльність, підприємливість, професійна компетентність, підприємницька компетентність, галузь фізичної культури і спорту

Copyright © 2020, A. Moldavan.

This is an open access article under the CC BY license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>).

1. Вступ

Ринкові відносини докорінно змінили значення і вплив соціальних інститутів на різних рівнях, зокрема в галузі фізичної культури і спорту (далі: ФКіС). Комерціалізація інфраструктури фізичної культури та спорту має не тільки позитивні, але і негативні наслідки. Актуалізовано пошук нових ефективних форм і видів підприємницької діяльності в системі фізичної культури і спорту задля задоволення потреб населення. Результати теоретичного аналізу наукових досліджень останнього десятиліття свідчать про наявність різних підходів до розуміння природи підприємництва і розвитку підприємницької компетентності, в тому числі в галузі фізичної культури і спорту. Відтак маємо підстави стверджувати про існування різних підходів до визначення змісту освітнього процесу підготовки фахівців щодо розвитку у них підприємницької компетентності. Підприємництво в галузі фізичної культури і спорту, з одного боку, розглядається у соціальному плані, як конкретна сфера життя суспільства, що охоплює фізкультурно-оздоровчу, навчально-тренувальну, змагальну та інші види діяльності, а також діяльність, що їх забезпечує

(фінансування, право, управління, розвиток матеріально-технічної бази комунікація, науково-дослідна робота, підготовка і перепідготовка кадрів). З економічної точки зору, – як галузь невиробничої сфери, вид суспільно-корисної роботи спрямованої на надання певного виду послуг. Фізкультурно-спортивні послуги в умовах ринкової економіки стають предметом купівлі і продажу. Майбутні магістри, випускники факультетів фізичної культури, мають високий рівень готовності до надання фізкультурно-спортивних послуг, але у нових соціально-економічних умовах надання таких послуг набуває ознак підприємницької діяльності. Отже, актуалізується питання щодо підготовки фахівців в галузі фізичної культури і спорту до такого виду діяльності та розвитку підприємницької компетентності.

2. Літературний огляд

Проблему розвитку підприємництва в Україні і світі та підприємницької компетентності суб'єктів освітнього процесу досліджують у таких тематичних напрямках: теорія та історія підприємництва в Україні і світі [1, 2]; суть і структура підприємницької компетентності

тентності фахівців різних спеціальностей [3–5]; розвиток особистісних якостей підприємця, зокрема формування підприємницької компетентності [6, 7]; методики викладання основ підприємницької діяльності у закладах освіти [8]. Проблема розвитку складових підприємницької компетентності досліджувалась зарубіжними [9] та вітчизняними психологами [10].

У зарубіжній науковій літературі і педагогічній практиці вивчення проблем розвитку підприємництва і зокрема підприємницької компетентності має вже досить тривалу історію. Масштабного розвитку явище підприємництва набуло з початку ХХ ст. Характерними ознаками цього явища позиціоновано: ініціативність і самостійність, інноваційність і творчість, систематичність (регулярність, професійність, постійність) і ризикованість, юридична і соціальна відповідальність, цільове спрямування на одержання прибутку.

3. Мета та задачі дослідження

Мета статті схарактеризувати існуючі підходи до визначення понять «підприємництво» і «підприємницька компетентність», ролі та значення цього явища в професійному і кар'єрному становленні майбутніх фахівців в галузі фізичної культури і спорту.

Для досягнення мети були поставлені такі задачі:

1. Дослідити стан розробленості наукової проблеми формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців у галузі фізичної культури і спорту.

2. Сформулювати дефініції понять «підприємництво у галузі фізичної культури і спорту», «підприємницька компетентність фахівців з фізичної культури і спорту».

3. Уточнити сутнісні характеристики підприємницької компетентності фахівців з фізичної культури і спорту.

4. Визначення суті підприємництва і підприємницької компетентності у науковій рецепції

На сьогоднішній день в світі не існує загальноприйнятого визначення підприємництва. З філософської точки зору підприємництво може бути образно охарактеризоване як особливий «настрій душі», як форма «ділової романтики», як засіб реалізації людиною власних індивідуально-особистісних ресурсів, потенціалів. У соціально-економічному контексті підприємництво розуміється як комплексні вміння організувати власний бізнес й успішно реалізувати функції, пов'язані з започаткуванням та здійсненням власної справи. Погоджуємося із науковою позицією, що індивідуальний підприємець, зазвичай, організовує справу за свій рахунок, самостійно керує власним бізнесом, приймаючи оптимальні рішення, усвідомлює соціальну й особисту відповідальність за забезпечення необхідними коштами. Його винагородою є отриманий у результаті підприємницької діяльності прибуток і почуття задоволення. Але поряд із цим він повинен прийняти на себе весь ризик втрат у разі банкрутства його підприємства [10, 11]. Таким чином, підприємництво – представлено як особливий вид ділової активності (під якою розуміється доцільна діяльність, спрямована на отримання прибутку), яка заснована на самостійній

ініціативі, відповідальності й інноваційній підприємницькій ідеї. На законодавчому рівні підприємництво визначено як безпосередню самостійну, систематичну, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством» [12]. Відповідно до чинного законодавства суб'єктами підприємництва можуть бути громадяни України, іноземні громадяни та об'єднання громадян. Оскільки підприємець повинен взаємодіяти зі споживачем, як основним контрагентом, а також із державою та найманими працівниками, то і вони відносяться до суб'єктів підприємницької активності. Об'єкт підприємницької діяльності – найчастіше пов'язаний із підприємницькою ідеєю. Об'єктом може бути товар, продукт, послуга, тобто те, що може задовольнити чиюсь потребу і що пропонується на ринку для придбання і використання. Метою підприємницької діяльності, таким чином, є виробництво і пропозиція на ринку такого товару й послуг, які мають попит на ринку і приносять підприємницький прибуток.

Сучасний спорт функціонує у таких напрямках: дитячий спорт, дитячо-юнацький спорт, резервний спорт, спорт вищих досягнень, професійний спорт, спорт ветеранів, олімпійський спорт, неолімпійський спорт, службово-прикладний та військово-прикладний спорт, спорт осіб з інвалідністю тощо. Кожний із цих напрямів у сучасних умовах ринкової економіки має свою підприємницьку складову. Таким чином, **підприємницьку діяльність у сфері фізичної культури** – розглядаємо як ділову активність, працівників цієї галузі, спрямовану на виконання завдань, пов'язаних зі здійсненням на ринку операцій з обміну товарів і послуг між суб'єктами ринку, з використанням форм та методів конкретної діяльності, які утвердилися на ринку фізичної культури і спорту. Зауважимо, що бізнес у сфері ФКіС організовують не лише заради одержання матеріальної вигоди (прибутків), а для покращення організації і проведення спортивно-видовищних заходів, надання послуг з фізкультурно-спортивною реабілітації, вдосконалення виробництва спортивного устаткування та інвентарю, організації і проведення навчально-тренувального процесу тощо.

Наявність численних дефініцій наукового поняття «підприємництво», інтерпретаційних варіантів розуміння суті означеного феномена зумовлюється, по-перше, використанням вказаного терміну як загальноповсюдженого (побутового) поняття та наукової категорії, по-друге, багатоаспектністю підприємництва, в змісті якого інтегруються соціальні, економічні й психологічні елементи, по-третє, динамічністю і мінливістю структури підприємництва відповідно до історичних, економічних і соціокультурних умов, своєрідністю проявів феномену на кожному етапі цивілізаційного поступу. Зважаючи на це, суть підприємництва визначається інтеграційною специфікою означеного явища в соціально-економічному, культурно-історичному, діяльнісно-функціональному та особистісно-психологічному

вимірах, що уможливило цілісність розуміння досліджуваного феномену.

Особливості розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців в галузі фізичної культури і спорту в Україні і світі

У науковій літературі найбільш поширеним є тлумачення підприємництва як ініціативної самостійної діяльності громадян, зорієнтованої на отримання прибутку або особистого доходу, здійснюваною від свого імені, під свою майнову відповідальність або від імені та під юридичну відповідальність юридичної особи [1, 6]. Ґрунтуючись на цьому та інших, подібних визначеннях маємо підстави стверджувати, що підприємницька діяльність у галузі ФКіС є не стільки професією, скільки певним способом життя. Тому становлення потенційного підприємця може бути розглянуто не з точки зору набуття професійних – в даному випадку економічних – знань, умінь і навичок, а з позиції вибору особистістю індивідуального життєвого шляху, її залучення до професійної спільноти підприємців в галузі фізичної культури і спорту та наявності відповідних мотиваційно-смыслових утворень, включених в суб'єктивну модель спортивного і підприємницького успіху. З цих позицій ми у визначенні сутності і структури підприємницької компетентності майбутніх магістрів з ФКіС розрізняємо поняття «професійна підготовка» і «підготовка до підприємницької діяльності», «професійна і підприємницька компетентність».

Підприємництво як особливий різновид активності людини характеризується ініціативністю й самостійністю у виборі стратегічних напрямів, способів та методів діяльності, усвідомленням ризиків, цілісною зорієнтованістю на досягнення комерційного успіху шляхом створення новітньої продукції. Відтак підприємництво слугує системоутворювальною ланкою, по-перше, загальних нормативних вимог до особистісно-професійного профілю фахівців у галузі фізичної культури і спорту, тактики їх професійної позиції, а, по-друге, – взаємодії майбутніх фахівців в галузі фізичної культури і спорту як суб'єктів підприємницької діяльності з іншими учасниками соціально-економічних процесів.

Наявність у визначенні поняття «підприємництво» спрямованості на досягнення економічних і соціальних результатів значно підвищує загально-економічне та загальносоціальне значення поняття підприємницької діяльності. В економічному та соціальному аспекті результати підприємницької діяльності забезпечують задоволення потреб, у яких виявляються матеріальні і духовні інтереси людей. Зазначимо, що діяльність, яка не спрямована на задоволення суспільних потреб, не може визнаватися підприємницькою. Досягнення економічних і соціальних результатів в якості мети підприємництва відображає публічний аспект підприємницької діяльності. У наукових дослідженнях і нормативних документах з цього приводу наголошується, що підприємництво – це такий соціально-економічний феномен, якому властивий і приватний, і публічний характер.

У Європейській довідковій системі (Key Competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework) підприємницька компетентність визнача-

ється як «інтегрована якість, здатність особистості втілювати ідеї у сферу економічного життя» [13]. Така здатність базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, а також спроможності планувати та організовувати підприємницьку діяльність. Незначні відмінності щодо суті і структури підприємницької компетентності спостерігаємо у Матеріалах 2-ї міжнародної конференції з навчання підприємству в регіоні Східного партнерства **Європейського Союзу, а також у вітчизняних дослідників де йдеться про підприємницьку компетентність особи і рівні підготовленості до вирішення реальних підприємницьких завдань на основі знань у сфері економіки, маркетингу, менеджменту, права і початкового досвіду практичної підприємницької діяльності, здатності до усвідомленого ризику, адекватного сприйняття персональної відповідальності, вміння бачити проблеми, аналізувати їх, збирати необхідну інформацію та приймати рішення, індивідуально-особистісної якості, навички, моделі поведінки, володіння якими допомагає успішно вирішувати певні бізнес-завдання і досягати високих результатів [10]; кола питань, в яких людина має авторитет, досвід для успішного здійснення відповідних видів діяльності, поведінки, що демонструє в процесі ефективного виконання завдань у бізнесі [6]; складного утворення, в якому інтегруються цільові установки, позитивне ставлення до підприємницької діяльності, вміння визначати цілі і розробляти програму їх досягнення, прогнозувати очікувані результати, опанувати інноваційні способи підприємницької діяльності [5].**

Розвиток ініціативності та підприємливості майбутніх фахівців в галузі спорту як структурної складової їхньої професійної підготовки є тим орієнтиром, який визначає напрями вдосконалення освітнього процесу. З цих позицій ми розглядаємо розвиток підприємницької компетентності як багатопланову підготовку до інноваційно-творчої праці, що відтворює унікальний стиль господарської поведінки, деталізований ініціативністю та постійними пошуками нетрадиційних бізнесових рішень, готовістю ризикувати, гнучкістю й постійним самооновленням, цілеспрямованістю і наполегливістю і успіх якої залежить від рівня розвитку підприємницької компетентності.

У характеристиці сутнісної природи підприємницької компетентності майбутніх фахівців в галузі фізичної культури і спорту враховуємо концептуальні міркування дослідників щодо розуміння підприємництва як загальної поведінки людини, спрямованої на віднайдення новітніх економічних можливостей самореалізації. Цілісний розвиток підприємницької компетентності й професійно значущих якостей особистості фахівця в галузі фізичної культури і спорту потребує фундаментального обґрунтування. До характерних рис підприємця дослідники відносять: готовність ризикувати; надію на успіх і страх невдачі; наполегливість; гнучкість; енергійність; яскраво виражене почуття особистої відповідальності; впевненість в собі; здатність до навчання; здатність переконувати; здібності до комунікації; здатність керувати; ініціативність; здатність тверезо мислити в будь-яких ситуаціях; величезне бажання досягати мети. Актуа-

льною є думка науковців щодо поєднання комплексу індивідуально-особистісних якостей, що сприяють успішній підприємницькій діяльності у такі образно-тематичні групи: «*успіхи й досягнення*», «*підприємницьке мислення*», «*лідерство*», «*взаємодія і відносини*», «*економічна грамотність*», «*індивідуально-особистісні потенційні ресурси*» [14].

З-поміж ключових атрибутів підприємця виокремлюємо такі: прагнення здобути комерційний успіх та отримати прибуток; активні дії і готовність до усвідомлених ризиків; поєднання функцій власника капіталу, керівника і найманого працівника; здатність генерувати інноваційні комерційні ідеї; комбінування ресурсів і зміщення капіталу в площину максимально можливого прибутку; індивідуальні здібності; свобода у виборі напрямів та методів діяльності та усвідомлення соціальної відповідальності за свої дії.

Таким чином, підприємницьку компетентність визначаємо як сукупність особистих і ділових якостей, навичок, знань, моделей поведінки, володіння якими допомагає успішно вирішувати різні бізнес-завдання і досягати високих результатів діяльності.

Українські дослідники у тлумаченні компетентності як здатності, зазвичай, використовують поняття «готовність до діяльності», що диференціюється на «особистісну», «психологічну», «психофізіологічну» тощо, або описують як трикомпонентну модель, що охоплює мотиваційний, когнітивний і операційний блоки. У зв'язку з цим, у наукових розвідках трапляється паралельне використання понять «готовність до підприємницької діяльності», «здатність до підприємницької діяльності», «схильність до підприємницької діяльності» тощо, які інтегруються в загальній структурі підприємницької компетентності. Крізь призму компетентнісного підходу, поняття «здатність» розуміємо як власне психологічну характеристику компетентності, сукупність набутих у процесі навчання й діяльності якостей; «здібність» – як сукупність вроджених індивідуально-особистісних властивостей, а «готовність» – як один із структурних елементів підприємницької компетентності, зокрема як психологічний стан індивіда та результат його розвитку.

Рівень професійної придатності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до фахової діяльності забезпечується сукупною наявністю загальноосвітніх і спеціальних знань, умінь, здібностей, спортивного і життєвого досвіду, здатностей йти на ризик, долати труднощі, знаходити вирішення проблем, що виникають під час виконання робіт за відповідною спеціальністю. Ознайомлення з освітніми стандартами, освітньо-професійними і програмами підготовки майбутніх фахівців у галузі фізичної культури і спорту, а також програмами окремих навчальних курсів свідчить про недостатню дієвість навчально-методичного супроводу розвитку підприємницької компетентності. Відтак, закономірними є явища щодо епізодичної обізнаності студентів магістратури спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» із економічними поняттями, поверхово-інтуїтивне розуміння суті підприємництва, організаційно-правових форм здійснення підприємницької діяльності, взаємозв'язку життєдіяльності людини,

цивілізаційного буття суспільства з економічними законами і бізнесом.

Професійна компетентність і підприємницька компетентність фахівців у галузі фізичної культури і спорту забезпечує досягнення ними успіхів; постає як здатність до реалізації набутих знань, вмінь і навичок, накопичення досвіду у професійній і підприємницькій діяльності; уміння обирати засоби й способи підприємницької діяльності, адекватні конкретним обставинам місця й часу. У межах розв'язання проблеми розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту слід враховувати науково обґрунтовані дефініції професійної компетентності, логічно значущі ідеї яких формують узагальнене розуміння вказаного поняття як здатності фахівців в галузі фізичної культури і спорту мобілізувати в професійній і підприємницькій діяльності свої знання, вміння, а також загальні способи виконання дій.

5. Результати дослідження

За результатами аналізу філософських ідей, соціально-економічних умов цивілізаційного поступу в Україні і світі, психологічних і педагогічних теорій обґрунтовано теоретичні та методичні аспекти розвитку підприємницької компетентності, які визначають сутність, зміст і провідні функції з урахуванням своєрідності професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту. За результатами теоретичних узагальнень, приходимо до висновку, що *суть підприємницької компетентності* полягає у спроможності співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними матеріальними, трудовими, природними й екологічними ресурсами, інтересами та потребами суспільства; організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність і працю колективу, орієнтуватися в етиці трудових відносин; аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності та співвідносити їх із потребами ринку праці; складати, здійснювати й оцінювати плани підприємницької діяльності та бізнес-проекти, розробляти прості моделі дій та приймати економічно й екологічно обґрунтовані рішення у динамічному світі; презентувати та поширювати інформацію про результати підприємницької діяльності.

У такому контексті визначаємо підприємницьку компетентність як інтегративне комплексне утворення, розвинене в процесі підготовки до професійної і підприємницької діяльності, що забезпечує конкурентоспроможність майбутніх магістрів фізичної культури і спорту, їхню здатність до лідерства і управлінських дій і готовність ефективно самореалізовуватися в процесі організації і успішного розвитку власної справи.

6. Висновки

1. Виявлені особливості підприємницької діяльності в галузі фізичної культури та спорту визначаються процесами комерціалізації цієї сфери, її поділом на аматорський та професійний спорт. Доведено, що розвиток спортивного підприємництва, зокрема надання фізкультурних і оздоровлювальних послуг потребує постійного моніторингу зовнішньо-

го середовища, організації потужної реклами, розробки специфічних методів мотивації спортсменів і менеджерів, освітній рівень яких має бути не нижче магістрів з ФКіС. Важливим завданням вдосконалення системи державного управління галуззю є її децентралізація та розширення процесів регіоналізації, що відповідає сучасним європейським тенденціям підприємництва у зазначеній сфері. Однак, суттєвою вадою цього процесу є нездатність місцевих органів

влади забезпечувати фінансування широкомасштабних проектів розвитку спортивної інфраструктури.

2. Уточнення визначень базових понять: «педагогічні умови розвитку підприємницької компетентності», «розвиток підприємницьких якостей індивіда», «інтеграція підприємницької і професійної діяльності в сфері фізичної культури» уможливило конкретизацію змісту, форм і методів розвитку підприємницької компетентності майбутніх магістрів з ФКіС.

Література

1. Варналій З. С. Конкуренція і підприємництво: монографія. Київ: Знання України, 2015. 463 с.
2. Небрат В. В. Розвиток підприємництва в Україні: історичні детермінанти та перспективи // Економіка і прогнозування. 2017. № 3. С. 140–156. doi: <http://doi.org/10.15407/eip2017.03.140>
3. Прищепа С. М. Сутність та зміст поняття «підприємницька компетентність» // Молодий вчений. 2016. № 5. С. 367–370.
4. Шапран О. І. Сутність і структура підприємницької компетентності майбутніх економістів // Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки. 2016. № 5. С. 136–141.
5. Стельников М. Структура підприємницької компетентності магістрів спеціальності «бізнес-адміністрування»: мат. III Міжнар. наук.-пр. ІНТЕРНЕТ-конф. // Проблеми професійного становлення майбутнього фахівця в умовах інтеграції до європейського освітнього простору. Кіровоград, 2015. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/2014-rik/3-mizhnarodna-internet-konferentsiia-2015/sektsiia-3/3571-struktura-pidpryemnytskoyi-kompetentnosti-mahistriv-spetsialnosti-biznes-administruvannya>
6. Матукова Г. І. Підприємницька компетентність майбутніх фахівців економічного профілю: теорія і практика: монографія. Кривий Ріг: Чернявський Д. О., 2015. 539 с.
7. Білова Ю. А. Деякі аспекти формування підприємницької компетентності майбутніх економістів у процесі професійної підготовки // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2015. № 1. С. 10–14.
8. Методика викладання основ підприємництва: конспекти лекцій з практикумом: підручник / Сидоренко В. К. та ін. Чернівці: ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2017. 216 с.
9. Макклеланд Д. Продвижение людей и команд. Санкт-Петербург: Питер, 2015. 455 с.
10. Ділові якості підприємців та їх роль у забезпеченні успіху підприємницької діяльності. URL: http://pidruchniki.com/15290527/ekonomika/dilovi_yakosti_pidpriyemtsiv_rol_zabezpechenni_uspihu_pidpriyemnytskoyi_diyalnosti
11. Доброва Н. В., Осипова М. М. Основи бізнесу: навч. пос. Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с.
12. Про підприємництво: Закон України №191-VIII. 12.02.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/698-12>
13. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program-OECD(Draft). 8 p.
14. Базиль Л. Індивідуально-особистісні якості щодо успішної підприємницької діяльності: тези доп. X міжнар. наук. практ. конф. // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи. Хмельницький: ХНУ, 2019. С. 111–112.

Received date 26.11.2019

Accepted date 18.12.2019

Published date 31.01.2020

Молдован Андрій Дмитрович, асистент, кафедра теорії та методики фізичної культури і спорту, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, Україна, 58012, Інститут професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України, пров. Віто-Литовський, 98-а, м. Київ, Україна, 03045
E-mail: moldovanandriy85@gmail.com